

Participation of the Elderly in Recreational Activities in Bang Kadi Municipality, Mueang District, Phatuntani Province

Wigkanda Kamjaihan

Master degree student in Social Development, Faculty of Social, Kasetsart University

Chairat Wongkitrungruang

Lecture, Social Development Program, Faculty of Social Science, Kasetsart University

Sirikorn Kanchanasoonthorn

Associate Professor, Department of Geography, Faculty of Social Science, Kasetsart University

Received: October 17, 2016,

Accepted: February 22, 2017

Abstract

This research aimed to study the level of participation of the elderly in recreational activities in Bang Kadi Municipality, Mueang District, Phatuntani Province, as classified by demographic attributes, and to study the relationships between recreational activity participation and health awareness, human relations, and perception of information. The sample was 285 elderly persons 60 years old and over residing in Bang Kadi Municipality. Data were collected via a survey questionnaire. Statistical tests included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA, and Pearson's product moment correlation coefficient with the level of significance of 0.05.

Findings indicated that, overall, the elderly had high level of health awareness, human relations, perception of information, and recreational activity participation. Hypothesis testing indicated that levels of recreational activity participation among the elderly varied by education, occupation, income, marital status, personal illness, social status, and perception of information, in overall and individual aspects ($p \leq 0.01$ and 0.001). Health realization and human relations were related to recreational activity participation in overall and individual aspects at the statistical significance level of 0.001.

Keywords: Participation, Recreation, Elderly, Bangkadi Municipality

**การมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี
อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี**

วิกานดา คำใจหาญ

นิสิตปริญญาโทสาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง

อาจารย์ประจำสาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สิริกร กาญจนสุนทร

รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้รับบทความ: 17 ตุลาคม 2559, ตอรับการตีพิมพ์: 22 กุมภาพันธ์ 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสาร ความตระหนักในสุขภาพ และมนุษยสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 285 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุ มีความตระหนักในสุขภาพ มนุษยสัมพันธ์ การรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส โรคประจำตัว สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข่าวสาร ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุแตกต่างกัน ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.001 ส่วนความตระหนักในสุขภาพ และมนุษยสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, กิจกรรมนันทนาการ, ผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลบางกะดี

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์และการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุข ทำให้อัตราการตายลดลง มนุษย์มีโอกาสมุ่งอายุรุดมามากกว่าเก่า คนมีชีวิตรอดถึงวัยเจริญพันธุ์มากขึ้น และมีอายุยืนยาวขึ้น ทำให้ประชากรในแต่ละประเทศเพิ่มมากขึ้น สังคมไทยกำลังเปลี่ยนไปสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่า ประเทศไทยได้ถูกจัดให้เป็นประเทศที่อยู่ในสังคมผู้สูงอายุ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 นั่นคือประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.4 ในปี 2548 ส่วนในปี 2549 ไทยมีประชากรผู้สูงอายุจำนวนร้อยละ 10.5 ต่อมาในปี 2550 จำนวนประชากรผู้สูงอายุของไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.7 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักสถิติแห่งชาติ, 2555) จากการคาดการณ์สัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุของไทยว่าจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคตข้างหน้า โดยในปี พ.ศ. 2555 จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป จะมีจำนวน 8,404,000 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของประชากรทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2565 ประชากรผู้สูงอายุจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 12,866,000 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ของประชากรทั้งหมด และเมื่อถึงปี พ.ศ. 2568 จำนวนประชากรผู้สูงอายุของไทยจะเพิ่มขึ้นเป็น 14,452,000 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ทั้งนี้ หากในอนาคตตัวเลขผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างที่มีการคาดการณ์ไว้ ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ ผู้สูงอายุจะมีสัดส่วน 1 ใน 5 ของคนทั้งประเทศ (จิราวัฒน์ จาคูพันธ์, 2551)

ปรากฏการณ์ทางประชากรสูงอายุดังกล่าวนี้ ความสำคัญของประเด็นผู้สูงอายุ ไม่ได้ขึ้นกับสัดส่วนเท่านั้น ยังมีประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมสภาพร่างกาย ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ เป็นปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาทในวัยท้ายของชีวิต จากสถานะที่ดูแลตัวเองได้ สามารถที่จะดำรงอยู่อย่างอิสระพึ่งพาตนเองได้ และสามารถทำงานและให้การเกื้อกูลบุตรหลานในครอบครัวได้ ไปสู่สถานะพึ่งพาที่ต้องอาศัยการเกื้อกูลช่วยเหลือจากบุตรหลานหรือบุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะในกิจวัตรประจำวัน (Activity of living) (จิราวัฒน์ จาคูพันธ์, 2551)

กิจกรรมสำหรับบุคคลในช่วงนี้ควรเป็นกิจกรรมเพื่อการรักษาระดับสมรรถภาพทางกายให้คงที่ หรือการผ่อนคลายความเครียด ความวิตกกังวล และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมที่เหมาะสม จึงควรเป็นกิจกรรมด้านกีฬา งานอดิเรก การสะสม การอ่าน และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมต่างๆ ซึ่งคนสูงอายุ สามารถให้ความร่วมมือได้ดี และเป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมนันทนาการ ซึ่งกิจกรรมนันทนาการ สามารถทำได้ในเวลาว่างจากภารกิจงานประจำ โดยการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และสามารถจัดได้โดยไม่จำกัดเวลา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาหรือความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544)

กิจกรรมนันทนาการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับผู้สูงอายุ เพราะกิจกรรมนันทนาการจะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยสร้างพลังความสดชื่นขึ้นมาใหม่ มีชีวิตชีวา จิตใจเบิกบานร่าเริง มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ทำให้มองโลกในแง่ดี มีความสุขกับชีวิตและสังคม ฉะนั้น กิจกรรมนันทนาการจึงมีความสำคัญต่อผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะผู้สูงอายุทุกคน ย่อมต้องการที่จะพัฒนาตนเองทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาตลอดจนต้องการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพราะการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตและ

การก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุนี้ทำให้มีเวลาว่างมากขึ้น ซึ่งทำให้ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพที่อาจจะทำให้เกิดความเจ็บป่วย ความเครียด ซึมเศร้าได้ (อรรณณ น้อยวัฒน์, 2555) หากภาครัฐได้มีบทบาทในการเข้ามาส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ อาจมีส่วนช่วยสร้างเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ในทางที่ดีขึ้น

เทศบาลตำบลบางกะดี ในฐานะหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคม ให้แก่ประชาชนทั่วไป อันได้แก่ บริการด้านสังคมสงเคราะห์ นันทนาการ และการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานรวมทั้งช่วยป้องกัน แก้ไข และบรรเทาปัญหาสังคมต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางกะดีให้ดีขึ้นแต่เนื่องจากเทศบาลตำบลบางกะดีมีพื้นที่ไม่มากนัก อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่จากภาคเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรมอย่างเต็มตัว ทำให้พื้นที่สีเขียวภายในเขตเทศบาลตำบลบางกะดีมีจำนวนลดลงและมีปัญหามลพิษเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ ทำให้เกิดความเครียด เทศบาลตำบลบางกะดีตระหนักถึงความจำเป็นเหล่านี้ จึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ คือการหาทางออกโดยการพัฒนาพื้นที่สำหรับไว้ใช้และจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อผ่อนคลายความเครียดและใช้ประโยชน์เพื่อให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น

จากความสำคัญที่ได้กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาเรื่องที่มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ทราบการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่เทศบาลตำบลบางกะดีจัดขึ้น และจะได้นำผลการศึกษาเป็นข้อมูลนำเสนอต่อคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลบางกะดีประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการและการพัฒนาพื้นที่สำหรับและไว้ใช้จัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญ ตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และการรับรู้ข่าวสาร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในสุขภาพ มนุษย์สัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ และแนวคิดกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งพอจะสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ฉลอง ดิษสี (2541: 16) สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2550: 127) และนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546: 4) อธิบายการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่าหมายถึง การที่บุคคลหลายส่วนมาทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมกัน เพราะบุคคลเหล่านั้นมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งเมื่อบุคคลมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายหรือโครงการต่างๆ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกของการเป็นเจ้าของในเป้าหมายหรือโครงการ จึงทำให้มีแรงจูงใจและกระตือรือร้นให้งานบรรลุผลตามที่ได้มีส่วนกำหนดขึ้นมานั้น ก็มีส่วนร่วมจึงมิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เป็นการเข้าร่วมอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

Cohen and Uphoff (1980 อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม, 2553) จัดลำดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Planning) คือ การได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ การประชุมชี้แจง การระดมความคิด ตลอดจนกำหนดกิจกรรมและวางแผนปฏิบัติ 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) คือ การสนับสนุนด้านทรัพยากรบริหาร การประสานความร่วมมือ 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) คือ การได้รับผลการดำเนินการไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล และ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) คือ การออกแบบและวิธีการประเมินผล การได้รับบทบาทในการประเมินผล การได้รับรู้รายงานการประเมินผล

แนวคิดการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ วรณิกา บุญระยอง (2540: 35) อธิบายว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีความต้องการที่จะใช้เวลาที่เหลืออยู่ในชีวิตของตนร่วมกับบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม แนวความคิดของผู้สูงอายุที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและต้องการจะช่วยเหลือสังคมมีแนวโน้มค่อนข้างสูงในปัจจุบัน สำหรับกิจกรรมด้านต่างๆ ของผู้สูงอายุนั้น มีแนวคิดที่สรุปได้ดังนี้ 1) แนวคิดการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) โดยมองว่าเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุบุคคลต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมของร่างกาย จิตใจและสังคม ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ ในขณะที่ความต้องการการดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพกาย จิต และสังคม ยังคงอยู่ และต้องการจะคงไว้ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้เหมือนขณะเป็นวัยผู้ใหญ่ให้มากที่สุด ในเมื่อผู้สูงอายุยังมีความสามารถ ความกระฉับกระเฉง และสภาพร่างกายยังเอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมได้ ผู้สูงอายุจึงควรที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมทางสังคมต่อไป 2) แนวคิดเรื่องสนองความต้องการของผู้สูงอายุ โดยใช้ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมนุษย์ ของมาสโลว์ (Maslow) ที่ได้จำแนกความต้องการของมนุษย์ขึ้นพื้นฐานจากขั้นความต้องการต่ำสุดไปถึงขั้นสูงสุด ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการสมหวังในชีวิต และ 3) แนวคิดเรื่องการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุจากการเสื่อมตามวัย แนวคิดนี้มุ่งไปที่การจัดกิจกรรมเพื่อการเตรียมตัว การป้องกัน หรือชะลอความเสื่อมถอยไปตามวัย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ตระหนักรับและพร้อมที่จะเผชิญกับความเป็นจริงของชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต อันจะเป็นการบรรเทาความรุนแรงต่าง ๆ ของโรคหรือความเสื่อมได้ เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับความพึงพอใจในการช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด

แนวคิดกิจกรรมนันทนาการ พระพงศ์ บุญศิริ (2542: 30) บันเทิง เจียรไน และ เจษฎา เกิดปรังค์ (2543: 31) ให้ความหมาย นันทนาการว่า หมายถึง กิจกรรมที่กระทำในเวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยมีความพึงพอใจ สมครใจ ไม่มีการบังคับและได้รับความสุขเพลิดเพลิน จากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกที่เป็นธรรมชาติของแต่ละบุคคลตามความต้องการ และความสนใจต่อการแสวงหาความสุขในช่วงเวลาว่างที่มีอยู่ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น หรือสังคมนั้น ๆ

พระพงศ์ บุญศิริ (2542: 37) ได้อธิบายว่า ประโยชน์ของกิจกรรมนันทนาการ คือ ให้ความสนุกสนาน พบกับความสุขในชีวิตและรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพจิต แจ่มใส ช่วยป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรมหรือความไม่สงบสุขของสังคม ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี รู้จักบำรุงสุขภาพ มีน้ำใจไม่เห็นแก่ตัวรู้จักเอื้อเฟื้อเสียสละช่วยเหลือกัน ช่วยในการพักผ่อนคนป่วย สร้างเสริมสมรรถภาพทางกายและจิต ช่วยสร้างความรักความสามัคคีในกลุ่ม ในชุมชนและสังคม และช่วยสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ความสวยงามของสถานที่ ซึ่งจัดเพื่อนันทนาการ จะเป็นแหล่งสรวงทางธรรมชาติที่ดี

นอกจากนี้ ชินะโอภาส สะพานทอง (2555) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่าง ประกอบด้วย 1) ด้านบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ บุคลิกภาพ อุปนิสัย และอารมณ์ และ 2) ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ชนชั้นทางเศรษฐกิจ-สังคม เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม ซึ่งการใช้เวลาว่างและนันทนาการเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนของมนุษย์และไม่สามารถแยกแยะออกจากสังคมได้ ปัจจัยข้างต้นล้วนมีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างและการจัดการนันทนาการเป็นอย่างมาก องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างและการจัดการนันทนาการต้องศึกษาปัจจัยที่เป็นประเด็น พร้อมทั้งจะเข้าใจความแตกต่างของบุคคลรวมไปถึงกลุ่มสังคมต่างๆ เพื่อนำข้อมูลไปวางแผน วางโปรแกรม และเลือกใช้กิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้สูงอายุที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ สถานภาพสมรส เขตพื้นที่อยู่อาศัย โรคประจำตัว และสถานภาพทางสังคม ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ข่าวสาร ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
3. ความตระหนักในสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
4. มนุษย์สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดีจำนวน 2 เขต คือ เขตที่ 1 ได้แก่ หมู่ที่ 1, 2, 3 เขตที่ 2 ได้แก่ หมู่ที่ 4, 5 ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปและมีชื่อในบัญชีทะเบียนราษฎรประจำตำบลบางกะดีเขต 1 จำนวน 478 คน และเขต 2 จำนวน 519 คน รวมทั้งสิ้น 997 คน (ข้อมูลจากกองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบางกะดี วันที่ 10 มิถุนายน 2557)

ผู้วิจัยนำจำนวนประชากรผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี ไปหาตัวอย่างในการศึกษา โดยใช้การคำนวณของ Taro Yamane (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544: 127) ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้มีจำนวน 285 คน จากนั้น ทำการแบ่งช่วงชั้นหาตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด โดยแยกเป็น 5 หมู่บ้าน เพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบจับฉลาก (Simple Random Sampling) ให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านที่ได้ โดยเขียนรายชื่อของผู้สูงอายุ แล้วจับสลากรายชื่อผู้สูงอายุ ในกรณีที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่จับขึ้นมาได้ ให้ทำการจับกลุ่มตัวอย่างที่เหลือขึ้นมาแทนจนครบตามจำนวนจากสูตรจะได้จำนวนผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ความตระหนักในสุขภาพในตนเองของผู้สูงอายุ มนุษยสัมพันธ์ของผู้สูงอายุ การรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีลักษณะเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ และแบบ Rating Scale

การทดสอบและหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยเพื่อทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีวัดของ KR-20 สำหรับวัดการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการที่เทศบาลจัดขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น 0.6320 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าความตระหนักในสุขภาพของผู้สูงอายุ มีค่าความเชื่อมั่น 0.855 มนุษยสัมพันธ์ของผู้สูงอายุ มีค่าความเชื่อมั่น 0.908 การมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ มีค่าความเชื่อมั่น 0.986 (ด้านการวางแผนกิจกรรม 0.975 ด้านการร่วมดำเนินแผนกิจกรรม 0.968 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม 0.912 และด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม 0.985)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอนุมาน ใช้การทดสอบแบบที่ การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe' และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.5) โดยมีอายุ 60-70 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และอายุ 81 ปี ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย โดยผู้สูงอายุกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไปนี้ จะไม่มีเรียวแรง สภาพร่างกายทรุดโทรม ไม่สามารถไปเข้าร่วมกิจกรรมได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 36.5) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ จะไม่สูงนัก เนื่องจากในอดีต ครอบครัวไม่นิยมส่งบุตรหลานให้เรียนในระดับที่สูง โดยต้องการให้ช่วยงานที่บ้านในการทำเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทยในอดีต ซึ่งพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี แต่เดิมประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงคิดว่าไม่จำเป็นต้องเรียนสูง หรือการมีบุตรมาก ถ้าไม่ได้มีฐานะร่ำรวย ก็ไม่สามารถส่งบุตรให้เรียนในระดับที่สูงได้ ด้านอาชีพ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีอาชีพและมีรายได้ โดยแหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่ มาจากแหล่งเดียวกับอาชีพ ร้อยละ 93.0 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลบางกะดีมีความสามารถที่จะประกอบอาชีพเพื่อให้ตนเองมีรายได้ ทั้งนี้อาจมาจากการที่ต้องการให้ตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระของบุตรหลาน เป็นการสร้างความคุ้มค่าให้กับตนเอง ด้านสถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรส (ร้อยละ 64.6) ด้านโรคประจำตัวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.2) มีโรคความดันโลหิตสูง รองลงมา คือ โรคข้อเสื่อม (ร้อยละ 47.0) โรคเบาหวาน (ร้อยละ 29.8) ซึ่งเมื่อก้าวเข้าสู่ผู้สูงอายุ โรคเหล่านี้ถือว่าเป็นโรคที่ติดตัวมากับผู้สูงอายุ เนื่องจากสภาพร่างกายตามช่วงวัย ด้านสถานภาพทางสังคม พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป (ร้อยละ 62.1) สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน (ร้อยละ 22.1) และกรรมการชุมชน (ร้อยละ 13.0)

2. ความตระหนักในสุขภาพของผู้สูงอายุ

ในภาพรวม ผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีความตระหนักในสุขภาพ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.76) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากทุกข้อเช่นกัน ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี มีความตระหนักในสุขภาพในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพ และการรักษาสุขภาพ นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อว่า ด้วยวัยของตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพร่างกายและจิตใจ ไม่เหมือนกับคนวัยหนุ่มสาวที่ยังมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง สามารถทำอะไรได้หลากหลายอย่าง จึงให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกิดความคิดว่า ถ้าตนเองได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุทางร่างกายก็จะไม่สามารถกลับมาฟื้นฟูได้อีก ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี จึงมีการดูแลสุขภาพเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากต้องการมีอายุยืนยาวและสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536) ที่กล่าวถึงความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ ว่ามีความพยายามที่จะรักษาพลังและศักยภาพทางร่างกายและสมองให้คงอยู่ได้มากที่สุด เพื่อจะได้จะมีชีวิตอยู่ยาวนานเท่าที่จะเป็นไปได้

3. มนุษย์สัมพันธ์ของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 4.80) มีมนุษยสัมพันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี มีความเชื่อในคุณค่าของตนเอง ว่าตนเองมีบุคลิกภาพด้านร่างกายและจิตใจที่ดี ไม่ปล่อยให้สภาพจิตใจของตนเองเสื่อมถอยไปตามอายุ พยายามสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองในเรื่องของมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงการประเมินคุณค่าของตนเองไว้สูงในเรื่องของมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากสภาพสังคมของผู้สูงอายุแต่เดิมพื้นฐาน เติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย สังคมที่ดีดังที่ยังถือว่า มีความเป็นชนบท การดำเนินชีวิตเป็นในลักษณะอยู่กันแบบเป็นกลุ่มเป็นชุมชนดั้งเดิม มีกิจกรรมร่วมกัน มีวิถีชีวิตแบบแผน ประเพณีร่วมกัน มีความรู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกันมาอย่างยาวนาน มีความรักใคร่กลมเกลียวกันเหมือนพี่เหมือนน้อง ถ้อยทีถ้อยอาศัย ถึงแม้ว่าสภาพพื้นที่อยู่อาศัยจะเปลี่ยนไปสู่สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท ความสัมพันธ์อันดี ก็ยังมีอยู่ร่วมกัน วิถีชีวิตแบบเดิม ก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งเมื่อผู้สูงอายุ มีสังคมที่ดี สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ก็ย่อมดีตามไปด้วย

4. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการที่เทศบาลตำบลบางกะดีจัดขึ้น

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ได้รับข่าวสารจากสื่อของเทศบาล สื่อที่ผู้สูงอายุได้รับข่าวสารมาก (ร้อยละ 97.9) คือ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เนื่องจากเทศบาล จะให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย ด้วยเห็นว่า มีความรวดเร็วและเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ จึงมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเรื่องต่างๆ ในช่วงเช้าและช่วงเย็นของทุกวัน และเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี ยังให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข่าวสารของเทศบาลตำบลบางกะดี ยังมีความต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารที่ทางเทศบาลตำบลบางกะดีประชาสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมใดๆ เห็นได้จากการที่ผู้สูงอายุ จะให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารเมื่อมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และผู้สูงอายุ มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 0.92) ทั้งนี้ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตำบลบางกะดี ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุได้ส่วนบุคคล โดยได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาล และได้รับข่าวสารสื่อของเทศบาล โดยได้รับข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และผู้สูงอายุ มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ในส่วนของสื่อบุคคลที่ผู้สูงอายุได้รับข่าวสารมาก คือ จากเจ้าหน้าที่ของเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 93.7 จากผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 76.1 เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลส่วนใหญ่ เป็นคนในพื้นที่ เมื่อเทศบาลมีการจัดกิจกรรมใด ก็จะสามารถนำข่าวสารไปเผยแพร่ต่อในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รวมถึงผู้นำชุมชน เสมือนเป็นตัวแทนของชุมชน เมื่อได้รับแจ้งจากเทศบาล ก็จะทำหน้าที่แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการที่เทศบาลจัดขึ้น ก่อให้เกิดการรับรู้ข่าวสารในผู้สูงอายุมากขึ้น

5. การมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ

การมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี ในภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี
ในภาพรวม (n=285)

การมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการวางแผนกิจกรรม	2.55	1.52	มาก
ด้านการร่วมดำเนินแผนกิจกรรม	2.63	1.48	มาก
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม	2.64	1.29	มาก
ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม	2.15	1.59	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	2.49	1.39	มาก

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็อยู่ในระดับมากทุกข้อ สะท้อนให้เห็นว่า เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ บริหารงานภายใต้ยึดหลักธรรมาภิบาล และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี ก็ให้ความสำคัญกับการมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมที่ทางเทศบาลจัดขึ้น ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว หรือชุมชนที่อาศัยอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุนั้น มีความคิดยึดมั่นในเรื่องของการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้อื่น ครอบครัว และชุมชน สามารถสร้างประโยชน์ต่างๆ ได้ มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับ และสิ่งหนึ่งคือสะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้พื้นที่พื้นที่ที่อยู่อาศัย จะมีการขยายหรือเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยแค่ไหน ความเป็นเจ้าของพื้นที่ ยังคงมีอยู่ เนื่องจากมีความเชื่อว่า ตนเองมีสิทธิที่จะเข้าถึงหรือได้รับการบริการด้านต่างๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น และตนเอง ก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือและเข้าร่วมเพื่อประโยชน์ของตนเอง รวมถึงการได้รู้สึกว่า ตนเองมีคุณค่า สามารถทำประโยชน์ได้ ทั้งยังได้รับการยอมรับ จึงเป็นผลให้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก แต่ทั้งนี้ อาจมีผู้สูงอายุบางกลุ่มที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ เนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวย หรือการที่ไม่มีความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง

ผลการศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดการปรับตัวของผู้สูงอายุ (เกษม ตันติผลาชีวะ, 2543) ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความสนใจกิจกรรมทางสังคมและเลือกเข้ากิจกรรมที่ตนสนใจมาก โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน และมุ่งทำตนเป็นประโยชน์ให้แก่สังคมตามที่พึงกระทำได้ คนกลุ่มนี้จะชอบกิจกรรมที่มีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ อาสาสมัคร และชมรมต่างๆ เป็นต้น กับอีกกลุ่มที่ไม่สนใจในการทำกิจกรรมใดเนื่องจากปัญหาสุขภาพ มีความเสื่อมของร่างกายและจิตใจ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ ศรดา ศรีสว่าง และณณมล ตันธสุเรศรัฐ (2558) ที่ศึกษาสภาพของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการวางแผนจัดกิจกรรม ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการประเมินผล อยู่ในระบับน้อยในทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนกิจกรรม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.55) ทั้งนี้เนื่องจาก เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมอย่างเต็มที่ เนื่องจากคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับเป็นสำคัญ รวมถึงผู้สูงอายุ ได้ตระหนักถึงความสำคัญกับการมีส่วนร่วม โดยการเสนอแนะแนวทาง ความคิดเห็น หรือการกำหนดรูปแบบต่าง ๆ โดยมีความสะดวกใจที่จะแสดงความคิดเห็น และเพื่อต้องการที่จะสื่อให้เทศบาลได้รับรู้ ทั้งนี้เพื่อที่เทศบาลจะสามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อตนเองได้มากที่สุด จึงมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก (โปรดพิจารณาเพิ่มเติมเรื่องศักดิ์ ดิลกลาภและวิลาวรรณ พันธุ์พฤษ, 2556)

การมีส่วนร่วมด้านการร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.63) ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการวางแผน ก็ย่อมมีความเต็มใจและสะดวกใจที่จะร่วมดำเนินการตามแผน ประกอบกับมีความคุ้นเคยกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้น นอกจากนี้ ในเรื่องการที่ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรในกิจกรรมนันทนาการ สะท้อนให้เห็นถึง การที่ผู้สูงอายุถึงจะมีอายุที่มาก แต่ก็ยังมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นอยู่ แสดงให้เห็นถึงการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุและความสามารถเฉพาะตน

การมีส่วนร่วมด้านการเข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.64) โดยร้อยละ 3.28 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนา (กิจกรรมตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ งานแห่เทียนพรรษา งานลอยกระทง งานสงกรานต์ เป็นต้น) และกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ร้อยละ 3.25 กิจกรรมครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ร้อยละ 3.19 กิจกรรมอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน 2.64 นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพที่เทศบาลจัดขึ้น และการเข้าใช้สวนสาธารณะของเทศบาล อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า ผู้สูงอายุยังมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ากลุ่มหรือสังคม และมีความพยายามที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ไม่ปล่อยตัวเองให้เสื่อมถอยไปตามกาลเวลา และพยายามที่จะสร้างประโยชน์ให้ผู้อื่นและสังคม และให้ความสนใจกับการทำกิจกรรมที่คำนึงถึงสุขภาพกายและสุขภาพใจของตนเอง รวมถึงคำนึงถึงการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมเต้นแอโรบิค และกิจกรรมกีฬาพื้นบ้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่ใช้ร่างกายและทักษะ ผู้สูงอายุบางกลุ่มอาจจะไม่สามารถเข้าร่วมได้ เนื่องจากในขั้นตอนกระบวนการดังกล่าว อาจจะเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่ต้องดำเนินการจัดการแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ

การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.15) ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาล อาจจะเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม ร่วมดำเนินการตามแผน เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ แต่อาจจะไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลเท่าที่ควร เนื่องจากในขั้นตอนกระบวนการดังกล่าว อาจจะเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่ต้องดำเนินการจัดการแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ

6. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล (ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ สถานภาพสมรส เขตพื้นที่อยู่อาศัย โรคประจำตัว และสถานภาพทางสังคม) ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย

เพศ ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ การวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม แต่ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุที่เป็นเพศหญิงจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ มากกว่าเพศชาย

อายุ ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม แต่ด้านการวางแผนกิจกรรม แตกต่างกัน ทั้งนี้ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 71-80 ปี จะมีการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านการวางแผนกิจกรรมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 81 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้อาจจะมีสภาพร่างกายทรุดโทรม ไม่พร้อมต่อการทำกิจกรรมในด้านนี้ เนื่องจากมีอายุมาก

ระดับการศึกษา ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีอาชีพข้าราชการ (บำนาญ)/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีการเข้าร่วมกิจกรรม มากกว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพอื่นๆ

อาชีพ ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพจะมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการมากกว่าอื่นๆ (ไม่ได้ประกอบอาชีพ)

รายได้ ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สูงอายุที่มีรายได้ 5,000-10,000 บาท จะมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ 0-5,000 บาท ทั้งนี้เมื่อมีรายได้สูงก็สามารถมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการได้มากกว่า เนื่องจากไม่ส่งกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือไม่ได้รับผลกระทบเรื่องรายได้ที่สูญเสียไปจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ธรรมาธิปไตย (2552) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมแตกต่างกัน

สถานภาพสมรส ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้สูงอายุที่ หม้าย/หย่าร้าง และโสด เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส อาจได้รับการสนับสนุนจากคู่สมรสให้มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ หรือชักชวนให้มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน จึงทำให้เกิดกำลังใจและไม่รู้สึกเหงาหรือขาดเพื่อน เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ

เขตพื้นที่อยู่อาศัย ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม เนื่องจากประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารที่ดี และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการที่เทศบาลจัดขึ้น

โรคประจำตัว ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัวจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้ที่มีโรคประจำตัว เนื่องจากผู้ที่ไม่มียโรคประจำตัวจะมีความพร้อมในด้านสภาพร่างกายเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่าผู้ที่มีโรคประจำตัว เนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่สมบูรณ์

สถานภาพทางสังคม ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสถานภาพทางสังคม จะมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการมากกว่าประชาชนทั่วไป โดยผู้ที่เป็นประธานชุมชนจะมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพทางสังคมอื่นๆ

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ข่าวสาร ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน

การรับรู้ข่าวสาร ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ข่าวสารที่ดี ถูกต้อง

ครบถ้วน ก็จะมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการมากกว่า ผู้ที่ไม่ได้รับข่าวสารหรือได้รับไม่ครบถ้วน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณา ทองกาวแก้ว (2554) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ในจังหวัดยะลา พบว่าการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น

สมมติฐานที่ 3 ความตระหนักในสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ความตระหนักในสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผลการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = 0.369$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า เมื่อผู้สูงอายุมีความตระหนักในสุขภาพของตนเอง ก็จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ เพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกายของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์วิณี อินทร์ชุม (2554) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ตำบลวัดประดู่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

สมมติฐานที่ 4 มนุษย์สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

มนุษย์สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = 0.378$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า เมื่อผู้สูงอายุมีมนุษย์สัมพันธ์ก็จะส่งผลให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ เพื่อจะได้เข้าสังคม พบปะเพื่อนฝูงและได้ผ่อนคลายความเครียด

ข้อเสนอแนะ

1. เทศบาลตำบลบางกะดีควรเปิดโอกาสและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนและกระทำอย่างต่อเนื่องจนครบทุกกระบวนการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอว่าเทศบาลควรจัดกิจกรรมนันทนาการให้สอดคล้องกับบริบทปัญหา และลักษณะของผู้สูงอายุ
2. เทศบาลตำบลบางกะดีควรส่งเสริมสุขภาพ ให้ความสำคัญกับสุขภาพของผู้สูงอายุ และจัดบริการด้านสุขภาพ
3. เทศบาลตำบลบางกะดีควรจัดกิจกรรมสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน หรือร่วมกับคนในวัยอื่น ในรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น
4. เทศบาลตำบลบางกะดีควรทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึงผู้สูงอายุอย่างกว้างขวาง เข้าใจ ครอบคลุม และเหมาะสม

5. เทศบาลตำบลบางกะดีควรส่งเสริมการศึกษา สร้างอาชีพในเชิงรุกเพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้ จัดกิจกรรมภายในพื้นที่ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ เข้าถึงและใกล้ชิดกับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหา

6. เทศบาลตำบลบางกะดีควรให้ความสำคัญกับประชาชนทั่วไป โดยการให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วม ชักจูง กระตุ้นให้ผู้สูงอายุที่เป็นประชาชนทั่วไปมาเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ทบทวนการที่เทศบาลจัดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกษม ตันติผลาชีวะ. (2543). *การรักษาสุขภาพในวัยผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

โกวิท พวงงาม. (2553). *ธรรมาภิบาลท้องถิ่นว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

จิราวัฒน์ จารุพันธ์. (2551). ไทยหนีไม่พ้นวิกฤตสังคมผู้สูงอายุ *เดลินิวส์*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2556, จาก http://www.cps.chula.ac.th/html_th/pop_base/ageing/ageing_041.htm.

ชินะโอภาส สะพานทอง. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่าง. *วารสารคณะพลศึกษา*, 15 (ฉบับพิเศษ): 503-508.

ชุติมา อัจฉรวรรณ. (2557). การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสลกบาตร. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 7(4), 46 – 54.

ฉลอง ดิษฐ์. (2541). *การมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธราธิป ปั่นคุ้ม. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นรินทร์ชัย อึ้งพระ. (2546). *การมีส่วนร่วม: หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.

บันเทิง เจียรระโน และเจษฎา เกิดปรำงค์. (2543). *พลศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

พิมพ์วิณี อินทร์ชุ่ม. (2554). *การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตำบลวัดประดู่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พีระพงศ์ บุญศิริ. (2542). *นันทนาการและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

มะติน เชะมิง และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. (2557). การจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลลำใหม่ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 7(4), 25-36.

- เรืองศักดิ์ ดิลกลาม และวิลาวรรณ พันธุ์ฤกษ์. (2556). การประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 6(1), 110 – 125.
- วรรณาทอง ทอแก้ว. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดยะลา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์*, 3(1): 16-32.
- ศรุดา ศรีสว่าง และณณมล ตันธสุเรศชัย. (2558). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. *รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลการวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6 กลุ่มระดับชาติ ด้านการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). *นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). *สังคมวิทยาชุมชน: หลักทฤษฎีและปฏิบัติงานชุมชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2550). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เฟื่องฟ้าพรินต์.
- อรรณณ น้อยวัฒน์. (2555). “หน่วยที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาสุขภาพ” *เอกสารการสอนชุดวิชา 52308 พัฒนาการของมนุษย์และสุขภาพ เล่มที่ 1*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Translated Thai References

- Atcharawan. C. (2014). Promoting Health Behavior among the Elderly in Salo Bator Tambon Municipality. *Local Administration Journal*, 7(4), 46 – 54. (In Thai)
- Attamana (Teuvayanonda), S. (2007). *Organizational Behavior*. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Boonsiri, P. (1999). *Recreation and Organization*. Bangkok: Odience Store Press. (In Thai)
- Dilokarp, R. & Panpruek, W. (2013). Evaluation of Implementation of Welfare and Rights Protection of the Elderly in Chong Sam Mor Tamon Administrative Organization's Area of Jurisdiction. *Local Administration Journal*, 6(1), 110 – 125. (In Thai)
- Ditsee, C. (1998). *Participation of Chiang Mai's Non-Governmental Organization in Natural Resources and Environmental Conservation*. Master of Arts Thesis in Social Development, Kasetsart University. (In Thai)

- Inchum, P. (2011). *Participation of Elderly in Health Promotion of Watpradoo Sub-district, Ampawa District, Samutsongkhram Province* Master of Arts Independent Study Report in Political Sciences, Kasetsart University. (In Thai)
- Jaruphan, J. (2008). *Thailand Can Not Escape Aging Society*. Retrieved December 1, 2013, from http://www.cps.chula.ac.th/html_th/pop_base/ageing/ageing_041.htm. (In Thai)
- Jeiranai, B. & Kerdprang, J. (2000). *Physical Education for Personality Development*. Bangkok: Academic Supporting Center. (In Thai)
- Karnjanakit, S. (2001). *Recreation and Tourism Industry*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Noiwat, O. (2012). Chapter 2 Factors effecting to Health Development *Teaching Document on Subject 52308 Human Development and Health Book 1*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)
- Oungpha, N. (2003). *Participation: Basic Principles, Techniques, and Case Studies*. (2nd ed). Bangkok: Siriluk Printing. (In Thai)
- Phuangngam, K. (2010). *Local Good Governance on Participation and Transparency*. Bangkok: Local Government Supporting Foundation. (In Thai)
- Prasith-rathsint, S. (2001). *Social Sciences Research Methodology*. Bangkok: Phoungpha Printing. (In Thai)
- Punkum, T. (2009). *People's Participation in Activities in Chainat Subdistrict Administration Organization in Chainat Province* Master of Arts Independent Study in Political Sciences, Kasetsart University. (In Thai)
- Sapanthong, C. (2012). Factors effecting to Participation in Leisure Time Activities. *Journal of Faculty of Physical Education*, 15 (Special Issue): 503-508. (In Thai)
- Srisawang, S. & Tanthasuraset, N. (2015). Community Participation in the Organizing of Recreational Activities for the Elderly in Tambon Lak Hok, Amphoe Mueang Pathum Thani, Pathum Thani Province *Proceedings on 6th International and National Conference and Research Presentation, National Group on Education*. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University. (In Thai)
- Srisontisuk, S. (1993). *Community Sociology: Community Analysis and Practice Concepts*. Khon Kaen: Khon Kaen University. (In Thai)
- Tantiphachiva, K. (2000). *Health Treatment in Elderly*. Bangkok: Arun Printing. (In Thai)

- Tongkaokaew, W. (2011). People's Participation in the Local Health Insurance Fund Operations, Yala Province. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 3(1), 16-32. (In Thai)
- Zeming, M. & Kamnuansilpa. (2014). Welfare for the Elderly by the Lam Mai Tambon Municipality in Muang District, Yala Province. *Local Administration Journal*, 7(4), 25– 36. (In Thai)